

PLNÝ A ČÁSTEČNÝ INVALIDNÍ DŮCHOD, POJMY

A PODMÍNKY VZNIKU NÁROKU

(JUDr. Pavel Musil)

Invalidními důchody se rozumějí částečný invalidní důchod a plný invalidní důchod; oba tyto důchody se přiznávají z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, tj. stavu, který trvá nebo podle lékařské prognózy bude trvat déle než 1 rok.

Částečný invalidní důchod je podmíněn poklesem schopnosti soustavné výdělečné činnosti alespoň o 33 %. Znamená to, že schopnost dosahovat výdělku u daného člověka *poklesla* (míněno v praxi na základě úsudku posudkové komise, podle kritérií uvedených v prováděcí vyhlášce č. 284/1995 Sb. pro jednotlivé nemoci a zdravotní postižení) minimálně o 33 %.

Plný invalidní důchod je podmíněn poklesem schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %.

Posudková komise při *hodnocení poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti* přiřadí dané konkrétní nemoci procentní míru, uvedenou v příloze vyhlášky. Platí tato pravidla:

- je nutné určit zdravotní postižení, které je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Je-li jich více, jednotlivé hodnoty poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se nesčítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující a procentní míra poklesu se stanoví podle něj.
- při souběhu několika nemocí / zdravotních postižení resp. při souběhu více příčin nepříznivého zdravotního stavu má posudková komise možnost využít korekce daného počtu procent v rozsahu až o dalších 10 %. Obdobnou možnost korekce má posudková komise ve vztahu k tomu, jakou předchozí výdělečnou činnost daný člověk vykonával, k jeho dosaženému vzdělání, zkušenostem, znalostem a také schopnosti requalifikovat se s ohledem na charakter nemoci.

V kapitole II. (Krev a krvetvorné orgány) výše zmíněné vyhlášky je uvedeno:

Hodgkinův lymfom (lymfogranulóm), primárně lokalizovaný non-Hodgkinův lymfom

Posudkové hledisko: Po ukončení hematologického léčení je nutné zpravidla vyčkat dvou let do dosažení stabilizace zdravotního stavu, (kompletní remise), pak stanovit míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Vyplyvá z toho, že při daném onemocnění lze očekávat pozvání k posudkové komisi znovu po dvou letech.

Procentní míry poklesu (určující kritérium pro přiznání invalidního důchodu vyhláška stanoví takto:

- a) s nepatrnými projevy či v remisi, s klinicky a laboratorně příznivým nálezem, lehké subjektivní obtíže, KPS 90..... 10 - 20 %
- b) s mírnými projevy či v remisi, s klinicky a laboratorně stacionárním nálezem, s podstatným snížením celkové výkonnosti organismu, KPS 70..... 25 - 40 %
- c) se značně sníženou imunologickou odolností a s podstatným snížením celkové výkonnosti organismu, KPS 60..... 50 - 60 %
- d) s těžkými projevy klinickými i laboratorními, rozsáhlý, aktivní, v soustavném léčení, s těžkou alterací celkového stavu..... 70 - 80 %

Z toho je zřejmé, že rozpětí a) až d) je značně široké, a vždy by se mělo důsledně vycházet z individuálního posuzování.

Proti rozhodnutí správy sociálního zabezpečení ohledně přiznání nebo nepřiznání invalidního důchodu existuje možnost **podání opravného prostředku**, o které rozhoduje soud. V takovém případě zdravotní stav posuzuje zvláštní posudková komise MPSV ČR a ten, kdo opravný prostředek podal, má možnost uplatňovat i jiné důkazní prostředky, předkládat jím obstaraná odborná lékařská vyjádření, žádat revizní znalecký posudek apod.

Výplata plného invalidního důchodu při výdělečné činnosti

Zákon o důchodovém pojištění neupravuje žádné podmínky pro výplatu plného invalidního důchodu při výdělečné činnosti, a proto **se plný invalidní důchod vyplácí bez ohledu na případnou výdělečnou činnost a na výši příjmu z této činnosti**. Není podstatné ani to, zda se vykonává výdělečná činnost formou závislé nebo samostatné výdělečné činnosti ani rozsah pracovního úvazku nebo výše příjmu. Od r. 2006 došlo u výplaty plného invalidního důchodu k jediné změně, a to ke zrušení ustanovení, podle kterého se plný invalidní důchod nevyplácel po dobu, po kterou byl poživatel plného invalidního důchodu výdělečně činný v cizině. Od 1. února 2006 se tedy plný invalidní důchod vyplácí i tehdy, je-li poživatel tohoto důchodu výdělečně činný v cizině.

Výplata částečného invalidního důchodu v souběhu s výdělečnou činností

Do 31. ledna 2006 platila zákonná úprava, podle které při souběhu pobírání částečného invalidního důchodu se získáváním příjmu z výdělečné činnosti se částečný invalidní důchod krátil podle výše dosahovaného příjmu, pokud příjem přesáhl určitou částku (porovnávanou s vyměřovacím základem, tj. v podstatě v předchozími příjmy daného příjemce důchodu) – a to na ½, při dosažení určité hranice výdělku se pak nevyplácel vůbec. Toto **krácení bylo od 1.2.2006 zrušeno**. I pro částečný invalidní důchod tedy nyní platí, že se **vyplácí bez ohledu na případnou výdělečnou činnost a na výši příjmu z této činnosti**.

Pracovní uplatnění, zaměstnávání, problémy spojené s přijetím do zaměstnání

Zaměstnavatel má při zaměstnávání příjemců invalidních důchodů některé ohlašovací povinnosti, a to vůči správě sociálního zabezpečení povinnost ohlásit, vstoupí-li k němu do zaměstnání poživatel částečného invalidního důchodu, a to do osmi dnů od vstupu tohoto poživatele do zaměstnání.

Zaměstnavatel je dále povinen mít ve své evidenci, kterou vede o zaměstnancích pro účely důchodového pojištění, též záznam, zda zaměstnanec pobírá částečný invalidní důchod.

Problémy uchazečů v souvislosti se znevýhodněním (v průběhu nemoci, se záznamem o nemoci při následném nástupu do zaměstnání) se pokouší řešit zákoník práce (zák. č. 262/2006 Sb., dále jen „ZP“) v několika ustanoveních, jejichž význam a prosaditelnost v reálném životě jsou do značné míry ovlivněny situací, v jaké se člověk nachází, potřebou rychlého získání zaměstnání a vědomím dlouhotrvajícího a nákladného soudního sporu v případě, že by se uchazeč pokusil vymáhat svá práva soudní cestou.

Důležité pro uchazeče o zaměstnání je, že:

- podle § 30 odst. 2 ZP zaměstnavatel smí vyžadovat v souvislosti s jednáním před vznikem pracovního poměru od fyzické osoby, která se u něj uchází o práci, nebo od jiných osob jen údaje, které bezprostředně souvisejí s uzavřením pracovní smlouvy
- podle § 316 odst. 4 ZP zaměstnavatel nesmí vyžadovat od zaměstnance informace, které bezprostředně nesouvisejí s výkonem práce a s pracovněprávním vztahem. Tyto informace nesmí zaměstnavatel získávat ani prostřednictvím třetích osob.